

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้วางแผนการทดลองแบบ Quasi - Experimental Design โดยรูปแบบการทดลองสองกลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ทำการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (The pretest-posttest nonequivalent-groups design) (ลัดดา อะยะวงค์, 2543) ซึ่งเขียนเป็นรูปแบบการวิจัยได้ดังนี้

$$\begin{array}{ccc} O_1 & X & O_2 \\ O_3 & C & O_4 \end{array}$$

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

O ₁	แทน	การวัดพฤติกรรมรับผิดชอบก่อนการทดลองในกลุ่มทดลอง
O ₂	แทน	การวัดพฤติกรรมรับผิดชอบหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง
O ₃	แทน	การวัดพฤติกรรมรับผิดชอบก่อนการทดลองในกลุ่มควบคุม
O ₄	แทน	การวัดพฤติกรรมรับผิดชอบหลังการทดลองในกลุ่มควบคุม
X	แทน	ได้รับการพัฒนาโดยการจัดกระบวนการกลุ่ม
C	แทน	ไม่ได้รับการพัฒนาโดยการจัดกระบวนการกลุ่ม

2. กลุ่มประชากรและเป้าหมาย

2.1 กลุ่มประชากร ที่ใช้ในการวิจัย เป็นเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี ที่กระทำผิดจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ.2552 จำนวน 40 คน

2.2 กลุ่มเป้าหมาย เป็นเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 10 คน โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยวัดพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชนทุกคน โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบ

2.2.2 ผู้วิจัยคัดเลือกเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่มีคะแนนพฤติกรรมรับผิดชอบต่ำสุด โดยเรียงคะแนนจากน้อยไปหามากตามลำดับ จำนวน 20 คน แล้วนำคะแนนมาจับคู่ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากแยกแต่ละคู่อ้อยู่ในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ได้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 10 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 10 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบโดยการจัดกระบวนการกลุ่ม

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ คะแนนพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

4.1 แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบ จำนวน 25 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบของ วิภาวี วงศ์อินทร์ (2546) เป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ประกอบด้วยข้อความต่างๆ ที่บรรยายถึงพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน คือ 1) รับผิดชอบต่อตนเอง 2) รับผิดชอบต่อสังคม รวม 25 ข้อ

เกณฑ์การพิจารณาคะแนนแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบแสดงพฤติกรรมรับผิดชอบตามระดับพฤติกรรม

- 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือตรงกับสิ่งที่ท่านปฏิบัติมากที่สุด
- 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือตรงกับสิ่งที่ท่านปฏิบัติมาก
- 2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือตรงกับสิ่งที่ท่านปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือตรงกับสิ่งที่ท่านปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

ข้อ	ข้อความ	4	3	2	1
A	ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จโดยไม่ต้องมีใครมาเตือน		/		
B	เมื่อข้าพเจ้าผิด ข้าพเจ้ายอมรับผลการกระทำผิดของตนเอง โดยไม่โทษผู้อื่น			/	

4.2 โปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน คือ รับผิดชอบต่อตนเอง และรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 8 ครั้ง แต่ละครึ่งใช้เวลาประมาณ 40-50 นาที เข้าร่วมกระบวนการกลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ติดต่อกัน โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้นำกลุ่ม

5. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

5.1 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ

5.1.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเอง

5.1.2 พัฒนาแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ วิชาวิ วงศ์อินทร์ (2546) และกำหนด ความหมายและนิยามปฏิบัติการของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

5.1.3 พัฒนาแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ ให้สอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามปฏิบัติการ ของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเอง และรับผิดชอบต่อสังคม รวม 25 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

5.1.4 นำแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ ไปตรวจหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ดังรายชื่อในภาคผนวก เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของนิยามปฏิบัติการกับข้อความของแบบวัดพร้อมทั้งพิจารณาความถูกต้องและความรัดกุมของภาษาแล้วนำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5.1.5 นำแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปลองใช้ (Try out) กับ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ

5.1.6 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ ทั้งฉบับเท่ากับ .83

5.2 โปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ

5.2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อกำหนดแนวทางในการสร้างโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อเยาวชน

5.2.2 สร้างโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชน จำนวน 8 ครั้ง ๆ ละ 40-50 นาที ซึ่งการจัดกระบวนการกลุ่มจะใช้เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม เกม สถานการณ์จำลอง และบทบาทสมมติ ตามแนวทางของ ทิศนา แชมมณี (2542)

5.2.3 นำโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชน ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชน โดยพิจารณาความเหมาะสมด้านเนื้อหา จุดประสงค์ วิธีการปฏิบัติและวัยของกลุ่มตัวอย่าง นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงและแก้ไข ได้โปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชน ดังนี้

โปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชน จำนวน 8 ครั้ง ๆ ละ 40 - 50 นาที

- ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ (ภาพนั้นฉันเอง)
- ครั้งที่ 2 ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย (บ้านจำลอง)
- ครั้งที่ 3 รู้จักหน้าที่ตนเอง (เธอคิดยังไง)
- ครั้งที่ 4 ตรงต่อเวลา (เวลาไม่คอยใคร)
- ครั้งที่ 5 การยอมรับผลงานและปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่ตน (ถ้าเป็นฉัน)
- ครั้งที่ 6 ความเพียรพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (น้ำเต็มแก้ว)
- ครั้งที่ 7 ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (โลกหายร้อน on your hand)
- ครั้งที่ 8 ปัจฉิมนิเทศ (ความในใจ)

โครงสร้างโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบ ได้แสดงไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โครงสร้างโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อให้สมาชิกได้ทราบจุดมุ่งหมาย ข้อตกลงเบื้องต้นของกลุ่ม 2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพโดยการสร้าง บรรยากาศให้เกิดความคุ้นเคยและ ไว้วางใจในระหว่างสมาชิกและผู้นำกลุ่ม	อภิปรายกลุ่ม

ตารางที่ 2 โครงสร้างโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรม
ด้านความรับผิดชอบ (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค
2	ความรับผิดชอบต่อ งานที่ได้รับ มอบหมาย	1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมาย และรู้จักการทำงานอย่างมี ขั้นตอน 2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ถึงผลดี ของการ รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และ ผลเสีย ที่เกิดขึ้นในการไม่รับผิดชอบต่อ งานที่ได้รับมอบหมาย	เกม
3	รู้จักหน้าที่ตนเอง	1. เพื่อสร้างความตระหนักเรื่อง ความ รับผิดชอบในหน้าที่ให้สมาชิกกลุ่ม 2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ถึงผลดีของการ รับผิดชอบต่อหน้าที่ และผลเสียของการไม่ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน	อภิปรายกลุ่ม (สถานการณ์ จำลอง)
4	ตรงต่อเวลา	1. เพื่อฝึกให้สมาชิกกลุ่มตระหนักถึงความ สำคัญของการตรงต่อเวลา 2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ถึงผลดีของการ ตรงต่อเวลา และผลเสียของการไม่ตรงต่อ เวลา	อภิปรายกลุ่ม (กรณีตัวอย่าง)
5	การยอมรับผลงาน และปรับปรุงแก้ไข งานในหน้าที่ตน	1. เพื่อให้สมาชิกกล้ายอมรับความจริง เกี่ยวกับการกระทำและผลงานของตน 2. เพื่อให้สมาชิกรู้จักติดตามผลงานที่ตนได้ ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น	อภิปรายกลุ่ม
6	ความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อต่อ อุปสรรค	เพื่อฝึกให้สมาชิกกลุ่มมีความเพียรพยายาม มี ความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	เกม/อภิปราย กลุ่ม
7	ความรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อม	เพื่อให้สมาชิกได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อ สังคม งดเว้นการกระทำอันเป็นผลเสียหาย ต่อสังคมและสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า แก่สังคม	เกม/อภิปราย กลุ่ม

ตารางที่ 2 โครงสร้างโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรม
ด้านความรับผิดชอบ (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค
8	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้สมาชิกมองผู้อื่น และเข้าใจผู้อื่น 2. เพื่อสรุปกิจกรรมทั้งหมดที่ได้ทำร่วมกัน 3. ให้สมาชิกยอมรับข้อดีและจุดบกพร่องของ ตนเอง แล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขตนเอง	อภิปรายกลุ่ม

5.2.4 นำโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปลองใช้ (Try Out) กับเยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ผลการทดลอง 2 ใน 8 (ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 7) โปรแกรมพบว่าเยาวชนสามารถเล่นกิจกรรมได้ดี และเข้าใจวิธีการต่างๆ ได้

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ก่อนการทดลอง

นำแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบ ไปเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง (Pretest) กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 40 คน เพื่อวัดคะแนนพฤติกรรมรับผิดชอบ และเรียงลำดับคะแนนจากน้อยไปหามาก แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน ให้ภายในกลุ่มมีคะแนนใกล้เคียงกัน

6.2 ขั้นการทดลอง

ดำเนินการทดลองโดยการใช้โปรแกรมกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 40- 50 นาที กับกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน ซึ่งวัน เวลา ในการให้โปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ แสดงไว้ที่ภาคผนวก ส่วนกลุ่มควบคุม จำนวน 10 คน ทำกิจกรรมของทางสถานพินิจตามปกติ

6.3 หลังการทดลอง

เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบ ไปเก็บข้อมูล หลังการทดลอง (Posttest) กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบ

7.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมรับผิดชอบก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบ The Wilcoxon's Matched-Pairs Signed-Ranks Test

7.3 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมรับผิดชอบหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติทดสอบ The Mann-Whitney U-test